

עפ"ת (מרכז) 59685-05-24 - סדיל אבו סלימאן נ' מדינת ישראל

עפ"ת (מרכז) 59685-05-24 - סדיל אבו סלימאן נ' מדינת ישראל מחוזי מרכז

עפ"ת (מרכז) 59685-05-24

סדיל אבו סלימאן

נגד

מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

[16.12.2024]

כבוד השופט העמית אחיקם סטולר

מפרקליטות מחוז מרכז

ע"י ב"כ עוה"ד מוחמד ג'נאיים

ע"י ב"כ עוה"ד שחר כץ דניאל

פסק דין

בפניי ערעור על החלטת בית משפט קמא מיום 25.05.2024 בתת"ע 5006-10-23, (כב' השופט טל פרי) שקבע כי

הסמכות לביטול תוספת פיגורים על קנס נמצאת בידי המרכז לגביית קנסות ולא בידי בית המשפט.

רקע כללי

1. המערערת הואשמה בעבירה של נהיגה ברכב כשרישיון הרכב פקע תקופה העולה על שנה. במסגרת עסקת טיעון,

תוקן כתב האישום ועל המערערת הוטל קנס כספי של 1000 ₪, בנוסף לפסילה על תנאי.

2. בעקבות קושי ביצירת קשר בין המערערת לבין בא כוחה, איחרה המערערת את המועד האחרון לתשלום וכתוצאה

מכך חובה צבר תוספת ריבית פיגורים בשיעור של 500 ₪.

3. המערערת פנתה לבית משפט קמא בבקשה שיבטל את תוספת ריבית הפיגורים, בית המשפט (השופט טל פרי)

קבע כי על המערערת לפנות למרכז לגביית קנסות.

מכאן הערעור.

נימוקי המערערת

4. ב"כ המערערת טען כי בשל טעות שבתום לב לא הצליח ליצור קשר עם המערערת ובשל כך היא נמנעה מתשלום הקנס במועד שנקבע.
5. ב"כ המערערת הפנה לסעיף 69(א) לחוק העונשין הקובע כי: "בית המשפט או הרשם רשאים לפטור אדם, על פי בקשתו, מתשלום התוספת, כולה או מקצתה, אם שוכנעו שהיו סיבות סבירות לאי תשלום הקנס או חלק ממנו במועד הקובע" (סעיף 69(א) לחוק העונשין, תשל"ז-1977).
6. ב"כ המערערת טען כי הוראת חוק זו אינה גוברת על סעיף 5ג' לחוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות תשנ"ה-1995 אלא שמדובר בהוראות חוק מקבילות, אשר מסמיכות את המרכז לגביית קנסות וגם את בית המשפט להורות על ביטול תוספת פיגורים.
- לצורך השלמת התמונה, אציין את סעיף החוק כלשונו: "מנהל המרכז רשאי לפטור חייב, על פי בקשתו, מתשלום תוספת פיגורים, כולה או חלקה, שהיתוספה על פי דין לחוב כהגדרתו בסעיף 1, למעט לפי פסקה (6) להגדרה "חוב", אם שוכנע כי היו סיבות סבירות לאי תשלום החוב, כולו או חלקו, במועדו, או כי קיימות נסיבות אישיות מיוחדות של החייב המצדיקות פטור כאמור" (סעיף 5ג' לחוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות תשנ"ה-1995).
7. ב"כ המערערת הוסיף וטען כי פרשנות אחרת, הקובעת כי הוראת חוק אחרת גוברת על חברתה תביא לביטול סמכותו של בית המשפט או של המרכז לגביית קנסות, ולכן יש לראותן כסמכויות מקבילות. טיעוני המשיבה
8. המשיבה דחתה את טענות המערערת בטענה כי הוראת חוק המרכז לגביית קנסות ספציפית ומאוחרת מחוק העונשין ולכן היא גוברת עליה, לפי בהתאם לעקרון היסוד לפיו הוראה ספציפית גוברת על הוראה כללית: Lex specialis derogat legi generali.
9. בנוסף, הפנתה המשיבה לפסיקות של בית המשפט העליון בסוגיות דומות, שם נקבע כי הסמכות נתונה בידי המרכז לגביית קנסות.
- בע"פ 4919/14 אזולאי נ' מדינת ישראל (6/03/17), דחה בית המשפט העליון (כב' השופט עמית) את טענת הסנגוריה הציבורית לפיה לצד סמכותו של המרכז לגביית קנסות, קיימת סמכות מקבילה זהה לבית המשפט הפלילי שגזר את עונשו של הנידון באשר לפריסת או דחיית תשלומי חוב: "האם כטענת הסניגוריה, לבית המשפט הפלילי סמכות מקורית ומקבילה לעיכוב הקנס בדרך של פריסת תשלומים? מצאתי כי התשובה לשאלה זו שלילית. [...]"

בית משפט זה פסק פעמים רבות כי הסמכות לפרוס או לדחות את תשלומי החוב נתונה למרכז לגביית קנסות, ולא לבית המשפט שגזר את דינו של החייב:

"סעיף 5ב(א) לחוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, התשנ"ה-1995 קובע כי 'מנהל המרכז רשאי, על פי בקשתו של חייב, לפרוס או לדחות את תשלומי של חוב, אם שוכנע כי היו סיבות סבירות לאי תשלום החוב, כולו או חלקו, במועדו, או כי קיימות נסיבות אישיות מיוחדות של החייב המצדיקות פריסה או דחיה של התשלום כאמור'. מכך עולה כי הסמכות לדון בבקשה לדחיית מועד התשלום נתונה למרכז ולא לבית המשפט שגזר את דינו של המבקש (ראו והשוו: סעיפים 66, 70 ו-77ג) לחוק העונשין [נוסח משולב], התשל"ז-1977... (רע"ב 5743/15 שרון נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה 4 (7.10.2015) (להלן: עניין שרון)).

[...]

אף אם ניתן, עקרונית, לקבל את הגישה כי בית המשפט הפלילי מוסמך להידרש לפריסת תשלומי החוב אחרי ש'קם מכסאו' וגזר את הדין, דומני כי אין זו התוצאה הרצויה.

כאמור, המרכז לגביית קנסות הינו גוף מנהלי יציר החוק שעניינו וסמכותו הם באכיפת תשלומים שמקורם בהליך הפלילי. סמכות המרכז לפרוס או לדחות את תשלומי החוב נועדה לייעל את הליך הגבייה ולתת מענה לקשיים העלולים להתעורר במהלכו (דברי ההסבר להצעת חוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות (תיקון מס' 2), התשס"ג-2003, ה"ח הממשלה 470, 470, 472).

[...]

מהאמור עולה כי המחוקק נתן בידי המרכז לא רק את הכלים להכריע בבקשה לפריסת החוב אלא גם את האמצעים המשלימים המסייעים בגבייתו. יפים לענייננו דברי המשנה לנשיאה א' רובינשטיין בע"פ 4200/13 פלוני נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (21.08.2013), שנאמרו בהקשר קרוב לגבי בקשה לעיכוב תשלום פיצויים לקרבן העבירה עד להכרעה בערעור:

"[...] אכן, הסמכות הנתונה לבית המשפט בעיכוב הביצוע בעינה, אך דומני שדרך המלך הנכונה, כמדיניות שיפוטית ראויה, היא הפניית המבקש לחוק המרכז, וכך נעשה לא אחת בבית משפט זה. הטעם לדידי פשוט, שכן למרכז כלים טובים מאלה שבידי בית המשפט לחקירת יכולתו של הנאשם-החייב, והחוק הסמיכו - משמצא קשיי תשלום - לפרוס או לדחות" (פסקה יג, הדגשה הוספה - י"ע).

(פסקאות 20-22 לפסק דינו של השופט עמית).

דין והכרעה

לאחר ששקלתי את טענות הצדדים, אני סבור כי דין הערעור להידחות.

10. הצדדים העלו שאלה משפטית בדבר סתירה בין שתי הוראות חוק שונות וכיצד יש להכריע במקרה כזה.

11. אכן, כלל יסודי ומקובל הוא שהוראת חוק ספציפי גוברת על חוק כללי.

עע"מ 130/21 פיודון ג'קרי נ' רשות המיסים (נבו 23.1.2023):

"בהקשר זה, אחזור ואוסיף כי סעיף 160(א) לפקודה, שכאמור חל על המערער, מהווה הסדר ספציפי של דיני עשיית עושר ולא במשפט - ולכן הוא שולל את אפשרותו של משלם המס ביתר להגיש תביעת השבה מכוח דיני עשיית עושר הכלליים. כפי שנאמר: Lex specialis derogat legi generali - דין ספציפי גובר על דין כללי".

ע"א 9817/17 מנהל מיסוי מקרקעין תל אביב נ' מיטל אביבי רייך (נבו 21.2.2021):

"יחס בין דין כללי לבין דין ספציפי הוגדר מקדמת דנא על ידי כלל פרשני הקובע כי דין ספציפי גובר על דין כללי, ולא להיפך. כפי שלימדונו מלומדי המשפט הרומי הקדום וממשיכיהם: Lex specialis derogat legi generali (ראו):

Silvia Zorzetto, The Lex Specialis Principle and its Uses in Legal Argumentation: An Analytical Inquiry, EUNOMÍA. REVISTA EN CULTURA DE LA LEGALIDAD 61 (2012). כלל זה חל כל אימת שקיימת התנגשות או סתירה בין הוראת דין כללית לבין הוראת דין ספציפית. הכלל מיישב את הסתירה ומכריע בהתנגשות בין הוראות דין כאמור, בקבעו כי ידה של ההוראה הספציפית תהא על העליונה (ראו, למשל: ש"ז פלר יסודות בדיני עונשין כרך א 167 (1984))."

12. מאחר וכלל זה הינו כלל שהתקבל זה מכבר, ומאחר וכפי שצינתי לעיל, בית המשפט העליון הכריע בסוגיה זהה כי הוראת חוק המרכז לגביית קנסות גוברת על חוק העונשין, הגעתי למסקנה כי לא נפלה שגגה אצל בית המשפט קמא ולפיכך אין מקום להתערב בהחלטתו.

הערעור נדחה אפוא. על המערערת לפנות למרכז לגביית קנסות אם ברצונה לבטל את תוספת הפיגורים, בהתאם להחלטת בית משפט קמא.

ניתן היום, ט"ו כסלו תשפ"ה, 16 דצמבר 2024, בהעדר הצדדים.